
Електронне портфоліо вчителя

(методичні рекомендації)

Професійне портфоліо вчителя

Сучасна школа в умовах переходу на національну модель освіти потребує «нового» типу вчителя — такого, що творчо думає, володіє сучасними методами і технологіями освіти, прийомами психолого-педагогічної діагностики способами самостійного конструювання педагогічного процесу в умовах конкретної практичної діяльності, умінням прогнозувати свій кінцевий результат.

Сьогодні існує багато підходів до формування навиків рефлексії (самооцінки) у вчителя. Вчителя не заженеш у формулу «знання — уміння — навички», і немає інструменту, яким можна виміряти все благородство душі вчителя, неповторні моменти його творчості в учбовому процесі, що повторюється. Нічим не вимірюються в праці вчителя і осяяння, які не виникають ні з чого і нізвідки, а готуються всім попереднім досвідом вчителя, його безконечними діалогами з самим собою.

З іншого боку, у вчителя повинно бути «досьє успіхів», в якому відбивається все радісне, цікаве і гідне з того, що відбувається в житті вчителя. Таким «досьє успіхів» може стати «портфоліо педагога».

Портфоліо вчителя - це спосіб фіксації, накопичення матеріалів, що демонструють рівень професіоналізму вчителя і вміння вирішувати завдання своєї професійної діяльності.

Портфоліо вчителя показує рівень підготовленості педагога і рівень активності у навчальних та позанавчальних видах діяльності.

Форму його вибирає сам автор. Строгих правил ведення портфоліо немає. Це індивідуальна творчість.

Головне призначення портфоліо - продемонструвати найбільш значущі результати практичної діяльності для оцінки своєї професійної компетенції, такі як реалізовані проекти, участі в олімпіадах і конкурсах, проведені педагогом дослідження.

Портфоліо дозволяє педагогу проаналізувати, узагальнити і систематизувати результати своєї роботи, об'єктивно оцінити свої можливості та спланувати дії з подолання складнощів і досягнення більш високих результатів.

Друге важливе призначення портфоліо вчителя - це альтернативна форма оцінки професіоналізму та результативності роботи педагога при проведенні експертизи на відповідність заявленої кваліфікаційної категорії.

Отже, ведення портфоліо вчителем це:

- систематизація досвіду;
- чітке визначення напрямів розвитку, що полегшує самоосвіту або консультування з боку колег і адміністрації;
- об'єктивніша оцінка професійних умінь;
- презентація навчальних матеріалів, творчих доробків та досягнень;

- моніторинг професійного та творчого зростання вчителя;
- демонстрація для колег можливостей сфери використання новітніх технологій;
- допомога в атестації, в отриманні вищої категорії, вищої посади, при участі в конкурсі

Серед вчителів портфоліо завойовує все більшу популярність, і стає необхідним для педагогів, які підвищують свій професійний рівень.

Спектр діяльності сучасного педагога може бути настільки широким, що зібрати до купи всі результати навчальної та результати позаурочної діяльності в одному документі просто неможливо. У цьому випадку необхідно створити електронне портфоліо, яке об'єднає весь набір робіт вчителя і представить всі аспекти його діяльності у вигляді повної картини.

Багато авторів трактують електронне портфоліо вчителя як певний набір документів зібраний на комп'ютері. Такий підхід має право на існування, але він застарілий. Упродовж останніх років інтернет отримав дуже великого поширення, а аудиторія його настільки виросла, що неоприлюднене в інтернеті у вигляді сайту вчителя портфоліо можна вважати "недоробленим". Сотні людей не матимуть змоги знайти Ваш сайт-портфоліо, не зможуть оцінити його відповідно до заслуг, прокоментувати його, скористатися передовими педагогічними ідеями, запозиченими з

Вашого портфолію. Портфолію, яке розміщено в теці на комп'ютері не являтиме ніякої цінності ні для Вас, ні для громадськості.

Деякі автори у своїх статтях про електронне портфолію вчителя виділяють кілька **видів портфолію**:

- Портфолію досягнень - в цьому випадку найбільший наголос слід зробити на документах які підтверджують успіхи Вашої діяльності.

- Презентаційне портфолію - необхідний при працевлаштуванні на нове місце роботи, особливо у тих випадках, коли заробітна плата призначається за підсумками співбесіди.

- Тематичне портфолію - у цьому варіанті наголоси розміщуються на тематично відокремлених творчих роботах у різних сферах діяльності.

- Комплексне портфолію - об'єднує в собі перелічені вище види портфолію і придатний для презентації портфолію вчителя школи.

Портфолію необхідний для проведення всестороннього систематичного аналізу вчителем своєї педагогічної діяльності. Вчитель в своєму портфолію відстежує ефективність власного викладання, проводячи самооцінку своєї педагогічної діяльності. Це особистий план реалізації свого професійного потенціалу і поліпшення викладацької діяльності. У портфолію вчитель відстежує хід і результати учбового процесу. Весь об'єм значущої інформації, який знаходиться в портфолію, необхідний для пошуку

відповідей на власні питання. Спроба відповісти на ці питання неминуче примушує поглянути на свою роботу критично. А сам процес пошуку відповіді на власні питання сприяє професійному зростанню педагога.

Правила складання портфоліо:

- якомога точніше сформулювати портфоліо, самокритично оцінивши свої можливості і здібності;
- визначити вигляд і структуру портфоліо, види рефлексії і критерії оцінки;
- зібрати наявні документи і матеріали і розташувати їх в певному порядку; скласти перелік;
- важливо періодично поповнювати портфоліо відповідними документами і відстежувати результати роботи відповідно до поставлених цілей;
- вказати джерела використаної для роботи інформації, описувати засоби і методи роботи.

Вимоги до оформлення портфоліо і принцип роботи

1. Системність і регулятивність самомоніторингу.
2. Достовірність.
3. Об'єктивність.
4. Націленість автора на самовдосконалення.

5. Структуризація матеріалів, логічність і лаконічність всіх письмових пояснень.
6. Акуратність і естетичність оформлення.
7. Цілісність, тематична завершеність представлених матеріалів.
8. Наочність результатів роботи.
9. Технологічність.

Структура електронного портфолію вчителя

І розділ. Візитна картка

- Прізвище, ім'я, по-батькові учителя
- Предмет викладання
- Освіта
- Стаж роботи
- Категорія, звання
- Педагогічне кредо
- Проблема над якою працює
- Система або технологія, в якій працює педагог
- Класне керівництво

II розділ. Освіта

- Назва навчального закладу, рік його закінчення, спеціальність, диплом (№, серія)
- Назва курсу, рік проходження курсової підготовки, заклад
- Атестація

№	Назва курсу	Рік проходження	Заклад	Номер свідоцтва
1.				
2.				
3.				

III розділ. Педагогічна діяльність

- Програми за якими працює педагог
- Авторські програми (з предмету, факультативів і гуртків)
- Елементи педагогічних технологій (короткий опис технології яку використовує вчитель)
- Конспекти відкритих уроків
- Дидактичний та роздатковий матеріал, розроблений вчителем

IV розділ. Методична робота

- Досвід роботи

- Участь в шкільних та міських методичних об'єднаннях
- Проведення та участь в семінарах, конференціях
- Робота в творчих групах
- Участь в ІКТ-проектах
- Науково-методичні публікації

У розділ. Позаурочна діяльність

(робота вчителя по підготовці учнів до різних конкурсів, олімпіад, фестивалів, а також організація екскурсій, культпоходів та інших заходів, які підвищують інтерес учнів до предмету)

№	Назва конкурсу, предмет олімпіади	Рівень	Кількість заявлених учасників	Результат
1.				
2.				
3				

Таблиця 2

№	Назва заходу	Мета заходу	Кількість учасників
1.			
2.			

- Сценарії заходів
- Матеріали краєзнавчої роботи

- Проектна діяльність учнів (реферати, творчі роботи, навчально-дослідницькі роботи)

VI розділ. Результативність навченості з предмету

Для вчителя-предметника

Клас	Кількість учнів	% учнів, які підтверджують достатній та високий рівень при переході в наступний клас	Середній бал з предмету
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			

VII розділ. Результативність участі педагога в професійних конкурсах

Рівень	Назва	Результат

VIII розділ. Нагороди і досягнення педагога

6 головних помилок при створенні Портфоліо вчителя

Є люди, що не роблять помилок. Це ті, за кого думають інші.

Хенрік Ягодзінський

Помилка перша: не знаємо для чого, або нема мети

Стандартна помилка – не визначена мета. Портфоліо створюється не з метою протестувати знання вчителя з нормативної бази чи зі знань і умінь цитувати підручник з педагогіки. Хоча саме це намагаються зробити деякі управління, змушуючи замість портфоліо переписувати цілі томи нормативів, забуваючи, що навіть користь від переписування на сьогодні сумнівна, з появою можливості скопіювати і вставити.

Мета створення портфоліо є одна – зібрати результати робіт вчителя і його особисті розробки, які демонструють майстерність та професійний рівень.

Помилка друга: освіта та сертифікати видаються за доказ професійного рівня

Навіть декілька дипломів не дає гарантії хорошого спеціаліста, тим більше вчителя, не треба переоцінювати важливості дипломів та сертифікатів.

Дипломи та сертифікати показують потенціал людини, на що вона здатна, і не показують її професійну майстерність. В портфоліо дипломи та сертифікати повинні бути. Але їх роль сильно переоцінена, тому достатньо тільки переліку.

Помилка третя: Зосередженість на процесі, а не на результаті

Намагання видати участь за професійний рівень, не показуючи результати. Вчителі показують участь в конкурсах, участь в засіданнях МО, участь в семінарах, не деталізуючи: що саме вони робили в рамках заходу. Не мають жодного підтвердження (наприклад, відеозапису) чи відгуку. Участь в конкурсах – не є результатом. Участь – є процесом. Тільки перемоги в конкурсах – є показником майстерності актора, а не участь в них. Аналогічно, тільки перемоги (лауреат чи дипломант) в професійних конкурсах вчителя є показником професійного рівня, а не участь в них.

Зовсім по-іншому виглядає участь, якщо вона не принесла результатів, але зафіксована на відео. В такому випадку вчитель може покласти в портфоліо вдалий виступ, як фрагмент, демонструючий майстерність.

На жаль, мало кому з педагогів приходить в голову зняти на відео власний виступ на МО, виступ на семінарі, участь в конкурсі.

Помилка четверта: за професійний рівень показуються справи, які входять в щоденні обов'язки вчителя.

Наприклад: проведені відкриті уроки тощо.

Без виконання цих обов'язків вчитель просто не буде відповідати посаді взагалі. Це не є показником професійного рівня. Це є показником відповідності посади.

Помилка п'ята: відсутність відгуків.

Відгуки про роботу вчителя взагалі у нас ніколи не беруться і у нас взагалі нікому це не приходить в голову. Відгуки, в тому числі і відео-відгуки, про виступи, про уроки, про доповіді на МО, на семінарах чи конференціях тощо – це є результат роботи.

Відгуки треба брати не у колег, їх треба брати у учнів, батьків, відвідувачів семінару, слухачів доповіді на МО.

Помилка шоста. Пасивна позиція вчителя щодо власного портфоліо.

Вчитель підходить до створення портфоліо - як до зовнішньої необхідності, а не як для самоконтролю. Відношення до власного портфоліо, як до “контрольної роботи” для перевіряючого (зовнішній чинник) ніколи не здатен дати повну картину професійного рівня будь-якого працівника.

Проактивний підхід до створення (і ведення) портфоліо :

- узагальнення зробленого за період (найкраще за семестр, вищий пілотаж – за місяць)
- підведення підсумку здійснення власних планів за період (місяць, семестр, рік)
- фіксації свого професійного рівня самим собою, для постановки нових цілей.

До створення портфоліо необхідно підходити проактивно, як до накопичувача перемог і здобутків, результатів і досягнень, задля особистого проектування свого професійного росту.

Використана література

1. Макарова Т. Н. Типи портфоліо, структура портфоліо (текст)/ Т. Н. Макарова, В.А. Макаров.- Завуч. – 2005. - №4. – С. 14-24.
2. Юрченко Г. І. Портфоліо вчителя (Електронний ресурс). – Режим доступу: <http://www.niro.nnov.ru>.
3. Матеріали журналів «Керування дошкільною освітньою установою», 2006 (Електронний ресурс). – Режим доступу: http://www.niro.nnov.ru/med_res.htm.
4. Формування компетентності керівників ЗНЗ з інноваційної діяльності: особисті якості та мотиви, нові технології навчання (Текст) // Збірник наукових праць. - Київ-Вінниця, 2009. - №58. – С. 91-96.
5. Підготовка керівників ЗНЗ до інноваційної діяльності – вимоги часу інноваційних змін (Текст) // Збірник наукових праць. - Київ-Вінниця, 2008. - №16. – С. 322-328.
6. Теорія і методика моделювання діяльності керівника профільно-компетентнісної школи (Текст) //Імідж сучасного педагога, 2008. -№3. – С. 110-115.